

2. Naar nu disse Forudsætninger ere bristede, — naar det viser sig, at Digerne, selv med Tilskud fra Rødby Fjord, langtfra kunne vedligeholde sig selv, saa skyldes det formentlig fejlagtige Beregninger, over hvilke man neppe har været Herre. Om det skyldes Beliggenheden for langt ude i Østersøen, og om denne igen skyldes Hensynet til Ønsket om at vinde Landomraade, at spare paa Ekspropriationsudgifter eller andet lignende — derom skulle vi ikke endnu udtale os. Kun maa det være os tilladt at fremhæve, at mange vare de advarende Røster, som fremkom fra de *ansvarsløse* Beboere — de raadende og virkende Faktorer handlede imidlertid i fuld Overensstemmelse med Lovens Aand, — hvilket vil sige: Opgaven laa nu i Statens Haand; og naar man lagde Digerne paa dybt Vand, have Beboerne derfor ogsaa Grund til at tro, at Staten vil tage Konsekvenserne nu, da Tidens Fylde er kommen.

Ved en upartisk Undersøgelse og Bedømmelse af denne Sag kan det ikke skjules, at den væsentligste Grund til, at Loven ikke har kunnet virke efter de oprindelige Forudsætninger, maa søges deri, at Digerne — foruden at lægges paa dybt Vand — aldrig ere blevne afleverede i *færdig* Tilstand. Og i den citerede Passus af § 2 staar:

„... den aarlige Vedligeholdelse af de fuldførte Anlæg . . .*). Havde man fra første Færd bygget Digerne saa forsvarlige, som Hensigten nu er, saa vilde de utvivlsomt have kunnet bære sig selv nu, og Lovens Ord om Aflevering af et fuldført Anlæg var sket Fyldest, ligesom Forudsætningen for den fremtidige Vedligeholdelse.

Dette maa ikke opfattes som Angreb paa nogen eller noget. Vi ønske kun at udvikle, hvorledes det hele saa vilde være blevet anderledes; thi Udgifterne til det egentlige Anlæg skulde ifølge Loven paalignes Beboerne med det halve, medens disse alene skulde bære Vedligeholdelsesomkostningerne. — Da Digerne nu aldrig ere blevne færdige, er det naturligt, at Vedligeholdelserne ere blevne saa store, at de retteligen kaldes „Forstærkningsanlæg“. — Udgifterne hertil ere da i de forløbne Aar blevne paalignede Beboerne med det fulde Beløb, hvilket har haft til Følge, at Beboerne i den forløbne Periode have betalt gennemsnitlig 27½ Øre pr. Enhed i Digeskat aarlig, hvilket vil sige ca. 7½ Øre mere end forudsat ved Lovens Fremkomst, idet Rente og Afdrag ansloges til 18½ Øre pr. Enhed og Vedligeholdelse til ca. 1½ Øre pr. Enhed — i alt 20 Øre pr. Enhed. (Første Aar ansattes Digeskatten i Overensstemmelse hermed til 20 Øre pr. Enhed).

Da vi nu ifølge Rigsdagsforhandlingerne i 1873 angaaende Digelovforslaget saavel som ifølge Lovens Ord og det alt for haarde Tryk, som den ny Skat paaførte Beboerne, have Grund til at tro, at Byrden er bleven større end tilsigtet, da endvidere mange yngre blandt os have købt vore Gaarde i den Tro, at med 1903 skulde Digeskatten helt eller delvis bortfalde, samt flere ældre have skiftet med deres Børn paa samme Grundlag, saa vil det blive et uopretteligt Tab for denne Egns Befolkning, hvis man gaar til fremtidige Foranstaltninger, der i nævneværdig Grad ville ramme Beboerne**).

3. De gamle, private Digelags ret betydelige Anlægsomkostninger, hvilke almindeligvis fandt Sted i Halvtredserne, bør ogsaa tages i Betragtning ved Bedømmelsen af det Tryk, som Digeskatten har lagt paa disse Egnes Beboere. Et Eksempel fra *Nebbelunde* viser dette: En Gaard paa 101 Td. Land, 4¾ Td. Hartkorn, købtes 1852 for 4,000 Rigsdaler. I de nærmeste Aar derefter blev der anlagt et forsvarligt Dige, hvis Anlæg kostede den Gaard som sin Part 2,979 Rigsdaler — altsaa Tre-fjerdedelen af Købesummen! Det var da saa forsvarligt, at Udgifterne til Vedligeholdelse kun androg ca. 2 Kr. pr. Td. Hartkorn aarlig. Diget var 10' højt, en Forhøjelse efter Stormfloden til 12' vilde ikke have kostet ret meget, og Gaardens Jorder vilde have været bedre beskyttede end nu; thi dette Dige havde haft flere

*) Udhævet af os.

**) Anmærkning: At vore Udtalelser om det ikke fuldførte Arbejde ere korrekte, fremgaa deraf, at Afleveringskommissionen i 1878 bestemte, at der skulde ofres 86,000 Kr. til Stenglacis m. m., og at Skatteyderne til Vedligeholdelse i Aarene 1876—78 have ydet ikke mindre end 39,645 Kr. udover de 20 Øre pr. Enhed. Til et fuldført Anlæg paa godt 2 Mill. Kr. vil der neppe i Løbet af de første fire Aar udkræves ca. 126,000 Kr. til Vedligeholdelse, saafremt Arbejdet har været, hvad man i praktiske Forhold kalder færdigt. Og at man ydermere i Aarene 1879—81 kom op paa en Skat af henholdsvis 38, 40½ og 43 Øre imod de oprindelig formodede 20 Øre pr. Enhed, er talende Vidnesbyrd om det ufærdige Dige.